

**You have downloaded a document from
RE-BUS
repository of the University of Silesia in Katowice**

Title: Katecheza rodzinna

Author: Ireneusz Celary

Citation style: Celary Ireneusz. (2003). Katecheza rodzinna. "Teologia Praktyczna" (T. 4 (2003), s. 271-279)

Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne - Bez utworów zależnych Polska - Licencja ta zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci (nie tworzenia utworów zależnych).

UNIWERSYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

IRENEUSZ CELARY
Katecheza rodzinna

O znaczeniu rodziny w wychowaniu dziecka przekonani są dzisiaj nie tylko przedstawiciele pedagogiki reprezentujący nurt katolicki, ale także pedagodzy bez wyraźnych deklaracji ideowych¹. Wszyscy oni zgodnie podkreślają niepodważalną wartość rodziny dla rozwoju człowieka. Odnowa świata idzie przez rodziny². Rodzina bowiem odpowiada najgłębiej naturze człowieka. Rodzice mają też niezbywalne prawo do wychowywania religijnego swoich dzieci³. Stąd, jak czytamy w tekstach II Synodu Plenarnego w Polsce ważnym zadaniem jest (...) *uświadamiać rodzicom, że katecheza i formacja parafialna uzupełniają formację dokonującą się w domu rodzinnym*⁴. Katecheza jest zadaniem i powinnością rodziców. Oni odpowiadają przed Bogiem za jej owocność. W tym zadaniu mogą liczyć na szczególne zrozumienie i pomoc ze strony Kościoła, który szanując autonomię rodziny, wspiera ją w wysiłkach katechetycznych. Katecheza ta jest rozumiana jako świadectwo, które uczy okazjonalnie w sposób stały i codzienny (por. DOK 255).

Sam termin „katecheza rodzinna” często zawężany jest jedynie do prób realizowania katechezy w środowisku rodzinnym lub, w odróżnieniu od katechezy w rodzinie, ograniczany do współpracy rodziców z katechezą szkolną i parafial-

¹ Zob. B. Siniarska: *Wychowanie w rodzinie – dla rodziny*. CTh 50 (1980) s. 13–19.

² Zob. Jan Paweł II: *List do Rodzin*. Watykan 1994 n. 1; zob. także – Jan Paweł II: *Być człowiekiem sumienia*. Oprac. K. Gryz. Kraków 1998 s. 238.

³ Por. Z. Brzezinka: *Katecheza rodzinna*. W: *Wokół katechezy w Archidiecezji Katowickiej*. Katowice 1997 s. 40.

⁴ *II Synod Plenarny (1991–1999). Powołanie do życia w małżeństwie i rodzinie*. Poznań 2001 n. 36 s. 41.

ną. Obecnie rozumienie katechezy rodzinnej jest jednak znacznie szersze i pełniejsze⁵.

W nauce Vaticanum II, Synodzie Biskupów z roku 1977 i 1980 oraz Adhortacji apostołskiej Jana Pawła II *Catechesi tradendae* (1979) i *Familiaris consortio* (1981), znajduje się charakterystyka rodziny chrześcijańskiej jako środowiska katechetycznego przepowiadania słowa Bożego. Ponieważ wszyscy członkowie Kościoła stanowią wspólnotę Ludu Bożego, który z natury swojej jest misyjny (por. RM 26 nn.), dlatego też każdy wierzący posyłany jest na mocy sakramentów do głoszenia Dobrej Nowiny o Jezusie zmartwychwstałym. Każda więc wspólnota kościelna, zwłaszcza rodzina, stanowi środowisko realizacji potrójnej misji Chrystusa, m.in. katechetycznej. Obok parafialnych i szkolnych środowisk wychowawczych, ona właśnie – jako naturalna wspólnota życia i miłości, a zarazem religijno-kościelna struktura – wychowuje swoich członków w wierze. Nie chodzi tylko o świadectwo życia chrześcijańskiego, ale trzeba iść dalej. Jan Paweł II uważa, że: *rodzice chrześcijańscy niech starają się w życiu rodzinnym podejmować i prowadzić dalej formację, otrzymaną skądinąd w sposób metodyczny* (CT 68). To oznacza, w dosłownym tego słowa znaczeniu, że rodzice są pierwszymi katechetami dla swoich dzieci (por. DOK 255). Z tej też racji działalność katechetyczna w rodzinie ma swój bardzo szczególny charakter, niczym w żaden sposób nie zastąpiony (por. CT 68).

Rozróżnia się – ściśle ze sobą powiązane – trzy podstawowe nurty, które uzasadniają konieczność katechezy rodzinnej: w pierwszym mówi się o pielęgnowaniu i rozwijaniu pośród rodzin idei, zasad, form i metod wychowania chrześcijańskiego; drugi wskazuje na wypełnianie przez rodzinę funkcji Kościoła domowego, a w trzecim jest mowa o prowadzeniu w domu właściwej katechezy. Na temat tych nurtów oraz katechetycznej funkcji wypowiadali się wielokrotnie biskupi, teolodzy i duszpasterze oraz świeccy⁶.

Proces wychowania domaga się poświęcenia czasu dla dzieci i młodzieży. W tym kontekście nie możemy się dziwić wypowiedzi Kościoła, kiedy mówi w *Deklaracji o wychowaniu chrześcijańskim* (DWCH), że rodzice mają obowiązek rodzenia dzieci i wychowania ich na łonie rodziny (DWCH 3; zob. KDK 52). *Katechizm Kościoła katolickiego* zachęca rodziców, by rozpoczynali wychowanie dzieci do wiary już od wczesnego dzieciństwa (por. KKK 2226). Takie wychowanie zaczyna się już wówczas, gdy członkowie rodziny pomagają sobie

⁵ Zob. E. Osewska: *Katecheza rodzinna*. W: *Słownik małżeństwa i rodziny*. Red. E. Ożowski. Warszawa–Łomianki 1999 s. 186–187.

⁶ Fakt ten potwierdza m.in. Instrukcja Episkopatu Polski nt. *Współpracy duszpasterzy z rodzicami w katechizacji dzieci i młodzieży*. WDK 8 (1980) s. 169–174; prawo to i zarazem obowiązek zostały także dobitnie podkreślone w Adhortacji apostołskiej *Catechesi tradendae* z 1979 r.

wzajemnie we wzrastaniu w wierze przez świadectwo życia chrześcijańskiego zgodnego z Ewangelią. W tym kontekście należy podkreślić, że katecheza rodzinna powinna poprzedzać i ubogacać pozostałe formy nauczania wiary i nieustannie im towarzyszyć⁷. Nakaz ten najpełniej uzasadnia też samo życie, które – w celu skuteczności procesu katechetycznego oraz duszpasterstwa – wskazuje na konieczność podjęcia katechetycznej współpracy z rodziną. Żadna z katechez nie odniesie oczekiwanych rezultatów bez świadomego i odpowiedzialnego współudziału rodziny⁸.

I. Oddziaływanie duszpasterskie na rodziców chrześcijańskich

Według uchwał II Synodu Plenarnego *przygotowanie do odpowiedzialnej realizacji powołania małżeńskiego i rodzinnego winno wiązać się z jego całościową formacją ludzką i chrześcijańską*⁹. Jest rzeczą naturalną, że realizują ją małżonkowie nie tylko poprzez przekazywanie daru życia (por. KKK 2221), ale przede wszystkim przez wychowanie religijne i katechezę udzielaną dzieciom w domu rodzinnym.

Kościół zatroskany o dzieci, młodzież i rodzinę ma świadomość, że konieczna jest współpraca z rodzicami. Ponieważ sami rodzice potrzebują formacji, dlatego podejmuje się inicjatywy wychodzące naprzeciw takiemu oczekiwaniu¹⁰. Podstawowym warunkiem przygotowania rodziny do pełnienia funkcji religijnej oraz uaktywnienia w katechezie jest ukształtowanie w tej wspólnotcie poprawnej struktury więzi i funkcji wychowawczych. Służy temu rozwijana w ostatnich latach w Kościele akcja pedagogizacyjna rodziców oraz duszpasterstwo i poradnictwo w parafiach¹¹. Poprzez kontakty osobiste, spotkania, kursy należy pomagać im w podjęciu – dzisiaj szczególnie ważnego – zadania, jakim jest wychowanie w wierze swoich dzieci (por. DOK 227). Ponieważ nieprawidłowości w funkcjonowaniu rodzin są dzisiaj także przeszkodą w formowaniu ich religijności, stąd sprawą bardzo ważną okazuje się kształtowanie poprawnych postaw moralnych członków rodzin i wartości w ich codziennych odniesieniach. Przygotowanie poszczególnych rodzin do samowychowania w ramach oddziaływań

⁷ Por. Z. Brzezinka, dz. cyt., s. 40.

⁸ Por. M. Majewski: *Zainteresowanie katechezą rodzinną i próby jej interpretacji*. RTK 22 (1975) z. 6 s. 39–53; zob. też – P. Poręba: *Pedagogizacja rodziców*. SW 6 (1969) s. 422–423.

⁹ *II Synod Plenarny (1991–1999). Powołanie do życia w małżeństwie i rodzinie*, dz. cyt., n. 37 s. 41.

¹⁰ Por. Z. Brzezinka, dz. cyt., s. 41.

¹¹ Por. J. Korycki: *Współdziałanie kapłana z rodziną w zakresie wychowania chrześcijańskiego*. C 5 (1981) s. 97–108.

formacyjno-wychowawczych musi postępować równolegle z dokonującym się wychowaniem religijnym. Dobrze więc będzie, gdy dokona się ono spontanicznie w oparciu o autentyczne postawy i przykład samych rodziców. Natomiast w sytuacji dalszego rozwoju tegoż procesu o nowe zadania, potrzeba będzie działania rodziców wedle ściśle określonych reguł.

Proces ten można sprowadzić do kilku ogólnych zasad. Pierwsza dotyczy uświadomienia i wpojenia rodzicom prawdy, że posiadają niezbywalne prawo do wychowania swego potomstwa. Prawo to staje się jednocześnie zobowiązaniem do wychowania dzieci według własnych tradycji religijnych i kulturowych, przy pomocy koniecznych środków, narzędzi czy instytucji, które w wychowaniu winny wspomagać rodzinę¹². Wpływa ono z racji wszczepienia wszystkich członków rodziny w Kościół przez sakramenty inicjacji, dzięki czemu stają się oni w pełni częścią Ludu Bożego (zob. DA 10; DWCH 3; KK 11).

Według drugiej racji – rodzice, będąc wychowawcami swych dzieci, uczestniczą w potrójnej misji Chrystusa i stąd powinni oni formować w nich na wzór Chrystusa mentalność chrześcijańską; wzbudzać pełniejszą więź personalną z Bogiem przez umiejętność odczytywania w modlitwie, liturgii i apostołacie Jego znaków oraz miłości; inspirować do życia modlitwą, wyznaniem i apostołatem wiary. Metodami tego działania mogą być spontaniczne oraz świadome akty: nadawanie znaczenia pojęciu „dom”, radość ze wspólnoty i posiłku przy stole, przeżywanie razem w wymiarze ludzkim i religijnym gestów, znaków miłości; nauki wzajemnego obdarowywania się różnymi dobrami i wartościami jak wdzięczność, oddanie, szczerość; apostołowania słowem i czynem oraz prowokowanie do spontanicznej służby¹³.

Z kolei trzecia zasada polega na tworzeniu symbiozy wartości ludzkich i ewangelijnych oraz na sprowadzaniu rodziny do szczególnego, permanentnie oddziaływającego na swoich członków środowiska. Na wyjątkowość podmiotu receptywnego, ludzkich i ewangelizacyjnych walorów tej katechezy literatura wskazuje jednoznacznie¹⁴. Do tego celu powinna prowadzić specjalnie zorganizowana akcja duszpasterska Kościoła, której podstawowym trzonem jest katecheza dorosłych¹⁵. W taki to sposób przygotowano by w niej rodziców na rzeczywistych katechetów swoich dzieci. Pełną i skuteczną realizację tego zadania

¹² Por. Konferencja Episkopatu Polski: *Dyktorium Katechetyczne Kościoła katolickiego w Polsce*. Kraków 2001 n. 127 s. 89–90.

¹³ Por. Z. Narecki: *Duszpasterstwo zwyczajne w parafii a urzeczywistnianie Kościoła*. Lublin 2002 s. 233.

¹⁴ Por. J. Bagrowicz: *Z problematyki katechizacji rodziców*. AK 71 (1979) z. 424–425 s. 205–212; I. Dudek: *Możliwości i granice katechizacji w rodzinie*. Lublin 1982 (mps).

¹⁵ Zob. R. Niparko: *Katecheza dorosłych*. Poznań 1987.

należy widzieć w różnych nurtach katechezy dorosłych; katechumenacie; katechezie parafialnej, liturgii, udzielaniu sakramentów i diakonii; skierowanych na rodzinę specjalnych służbach duszpasterstwa i apostołatu; szerokiej współpracy Kościoła oraz parafii z poszczególnymi rodzicami.

II. Właściwa katecheza rodzinna

Problematyka ta dotyczy dwu zagadnień: pierwsze dotyczy podmiotowej funkcji rodziny uczestniczącej w różnego typu katechezach; druga związana jest ściśle z katechezą rodzinną, którą wraz z katechumenatem winien realizować „Kościół domowy”. Rodzina, mająca swój udział w posłannictwie prorockim Chrystusa, powinna być wspólnotą ewangelizowaną i ewangelizującą, a więc taką, która przyjmuje, a zarazem głosi słowo Boże; w której zakorzenia się Ewangelia i z której Ewangelia rozkrzewia się; w której udziela się pierwszej katechezy i skutecznie przekazuje Ewangelię poszukującym (por. CT 68; FC 52). Spełniając misję prorocką Chrystusa w rodzinie prowadzony też jest swoisty katechumenat, gdyż dzięki ewangelizacji staje się ona środowiskiem inicjacji chrześcijańskiej oraz uczy się w niej pójścia za Chrystusem (por. FC 39). W ten sposób dzieci po raz pierwszy doświadczają tego, czym jest Kościół¹⁶.

Choć bardzo trudno jest oddzielić funkcję katechetyczną od rodzinnych form współpracy, jednak wyróżnia się cechę, która czyni rodzinę podmiotem sprawczym, zakłada jej formację i aktywny wkład w katechezę¹⁷. Przedstawione przez Instrukcje Episkopatu zadania samokształceniowe, pedagogiczne, katechizacyjne i doradcze zakresy współpracy, można traktować już jako pewne formy katechezy rodzinnej, pod warunkiem, że uczestnicząca w nich rodzina przejawia świadome zaangażowanie. Różne więc stopnie zaangażowania rodzin stwarzają podstawę ku temu, by traktować ją za faktyczny, podążający ku usamodzielnieniu się ośrodek katechezy. Ważną jednak sprawą jest uświadomienie wszystkim, którzy stwarzają różnorakie możliwości zaangażowań rodziny, na tę, zmierzającą do formowania rodziny jako podmiotu katechezy, orientację. Stąd istotą katechizacji rodzin jest stałe pobudzanie, utrwalanie i rozwijanie w nich funkcji katechetycznej. Systematyczność bowiem kierowania odpowiednich oddziaływań adresowanych do rodziny, umożliwi rodzicom współuczestnictwo w katechizacji, w konsekwencji zaś – kontynuowanie procesu budowania Kościoła domo-

¹⁶ Por. T. Syczewski: *Sakrament małżeństwa w nowym Katechizmie Rzymskim*. W: *Mysterium liturgii w Katechizmie Kościoła katolickiego*. Red. J. Kopeć, H. Sobeczko, R. Pierskała. Opole 1995 s. 158.

¹⁷ Por. E. Werner: *Familienkatechese – Gemeindekateche: Wer braucht wen?*. W: *Gottesbeziehung in der Familie*. Red. A. Biesinger, H. Bendel. Ulm 2000 s. 157.

wego. Temu celowi służą: katechetyczne kształtowanie świadomości więzi rodziny z Kościołem Chrystusa w Duchu Świętym; kształtująca zmysł wiary posługa liturgiczno-sakramentalna; indywidualna i grupowa modlitwa; świadomość posłannictwa wobec świata w służbie miłości; uznanie własnych ograniczeń. Wachlarz oddziaływań na rodzinę, która umożliwi różne formy jej uczestnictwa i rozwijania odpowiednich dyspozycji, musi być wszechstronny. Budując rodzinę jako sakramentalną wspólnotę życia i miłości, buduje się fundament dla właściwej katechezy rodzinnej. Jak widać, katecheza rodzinna zakłada dwa podstawowe warunki: misję Kościoła całościowo ukierunkowaną na katechetyczne upodmiotowienie rodziny oraz specjalne działania duszpastersko-apostolskie parafii, dzięki którym wykształci się rodzinne formy katechezy. W tej perspektywie uformowanie rodzin jako ognisk, podmiotów żywej wiary, jest punktem docelowym duszpasterstwa w parafii¹⁸.

Do istotnych zagadnień związanych z katechezą rodzinną należy jej istota, zasadnicza forma i metody. Problem zaś jest złożony, ponieważ dotyka innych aspektów misji duszpasterskiej. Różnie rozwijająca się w ciągu wieków katecheza rodzinna wypracowała szereg form aktualnych do dziś. Wymienić tu można m.in.: rekolekcje stanowe, katechezę dorosłych, stałe i okresowe pogadanki oraz wykłady, uniwersytety dla rodziców, systematyczne spotkania z Biblią, głośne czytanie lektur, kręgi rodzinne i intronizacje Pisma św., wspólne modlitwy. Są to mniej lub bardziej sankcjonujące katechezę elementy, które prowadzą w różnym stopniu do katechezy rodzinnej. W szczególny sposób należy zwrócić uwagę na rodzinne formy inicjacyjne związane z liturgią i życiem sakramentalnym oraz praktykowane w grupach religijno-apostolskich, gdyż one zbliżają tę katechezę najpełniej do istoty. Szczególnie ważne są jej dwie cechy: wspólnotowość i eklezjalność.

We wspólnocie zawarty jest bowiem warunek przygotowawczy katechezy, który dla jej skuteczności musi być w rodzinie i Kościele stale rozwijany. Warunek ten funkcjonuje na zasadzie sprzężenia zwrotnego: rodzina nabywa od Kościoła ducha wspólnotowego po to, aby jako wspólnota mogła przeobrazić jego struktury. Stąd oddziaływanie struktur Kościoła powinno kierować się zasadą wspólnotowości, np. w katechezie i w liturgii. Wspólnotowość ta w przypadku naturalnej wspólnoty życia i miłości, którą jest rodzina, posiada wyjątkowy wydźwięk¹⁹. Jest najbardziej skuteczną metodą katechezy, zarazem najistotniejszym

¹⁸ Por. M. Majewski: *Katecheza wspólnoty, we wspólnocie i dla wspólnoty*. RTK 28 (1981) z. 6 s. 105—115.

¹⁹ Por. J. Korcz: *Katecheza we wspólnocie*. MP 10 (1978) s. 115—121.

zarysem apostołatu czy też katechumenatu²⁰. Realizacja wspólnotowego kształtu parafii i jej struktur stanowi podstawowy cel katechezy²¹.

Wspólnotowe formy i metody obecne w katechetycznym upodmiotowieniu rodzin zasadniczo dopełniają również te, które strukturę Kościoła. Ponieważ zaś rodzina ma stawać się „Kościołem domowym” w pełnym tego słowa znaczeniu, dlatego istotne jest zwrócenie uwagi na formy katechizacji dzieci i młodzieży, dorosłych i rodzin, współpracę duszpasterstwa i rodzin w przygotowaniu do chrztu, I Komunii, bierzmowania, sakramentu małżeństwa i chorych. Także duże znaczenie posiadają zorganizowane inicjatywy formalnych i spontanicznych struktur religijno-kościelnych, które w różnym stopniu wspierają rodziny. Konsekwencją respektowania eklezjalności winna stać się katecheza rodziny – domowego Kościoła, której platformę stanowi respektujący jej zasady Kościół²².

Rodzina oraz cały Kościół to rzeczywistości wciąż doskonalące się, tak od strony naturalnej jak i działającej Łaski. Jest to zarazem ich zadanie, które realizują we wzajemnej pracy, urzeczywistnianej wedle zasady uczestniczenia w funkcjach: kapłańskiej, profetycznej i królewskiej. Wypełniając te funkcje, stają się środowiskami katechezy, która zawiera kulminację oczekiwań, istotę tego, czym powinny być te bosko-ludzkie rzeczywistości. Główną bowiem ideą katechezy rodziny jest kształtowanie z Chrystusem, w Chrystusie i przez Chrystusa wspólnota miłości²³.

III. Pomoc parafii w rozwoju katechetycznej podmiotowości rodziny

Oprócz katechezy w ramach rodziny, ważna jest także katechizacja rodzin we wspólnotach parafialnych²⁴. Podstawę kształtowania katechetycznej podmiotowości rodziny stanowi parafia, w swych licznych funkcjach socjalizacyjno-

²⁰ Por. J. Wilk: *Katecheza jako podstawowa funkcja katechumenatu rodzinnego. Studium pedagogiczno-pastoralne*. Lublin 1976 (mps) s. 82 nn.; zob. B. Dreher: *Katechese – Gemeinde*. Graz 1970.

²¹ Por. H. Dobiosch: *Rola wspólnoty parafialnej w przekazie wiary i inicjacji chrześcijańskiej*. WUDO 4–5 (1987) s. 150 nn.; J. David: *Die Familie*. W: *Sacramentum Mundi. Theologisches Lexikon die Praxis*. Bd. 2 Freiburg 1968 s. 15–16.

²² Por. K. Torla: *Katecheta i rodzice (Formy współpracy)*. W: *Odnowiona liturgia małżeńska. Pokuta chrześcijańska*. Red. W. Wojdecki. Warszawa 1980 s. 63 nn.; S. Turkowski: *Wspólna troska i wspólna odpowiedzialność. (Konferencje na temat współpracy rodziców z katechezą parafialną)*. WWK 10–11 (1976) s. 311–315.

²³ Por. F. Błachnicki: *Kościół a katecheza*. Kat. 11 (1967) s. 97–103 i 156–160.

²⁴ Por. J. Stala: *Uczyć prawdy i w prawdzie*. W: *W trzecie tysiąclecie. Komentarz pastoralny do dokumentów II Polskiego Synodu Plenarnego*. Tarnów 2002 s. 48.

religijnych²⁵. W interesie wspólnoty parafialnej leży stała troska o rodzinę jako jej naczelną religijno-apostolską strukturę.

Pierwszą, podstawową troską parafii jest stałe uświadamianie rodzinie znaczenia katechezy. Pomoc w tym kierunku powinna przyjść od duszpasterstwa parafialnego²⁶. Zasadniczym warunkiem utwierdzenia rodziny w tej funkcji jest pogłębianie jej wspólnotowo-religijnego wymiaru, m.in.: poprzez wspomaganie jej w kształceniu się i samowychowaniu, duszpasterstwo rodzin, systematyczną pracę formacyjną. Nieodłączne wsparcie – obok duszpasterstwa – winien stanowić wszelki apostołat, zwłaszcza angażowanie samych rodzin w dzieła oraz ruchy religijno-kościelne parafii. Nowa wizja, ukierunkowanego na rodzinę duszpasterstwa, zakłada jego inicjacyjno-pedagogizacyjne sprofilowanie oraz zaangażowanie we współpracę z ruchami, zwłaszcza zrzeszającymi rodziny. Tę współpracę katechetyczną z duszpasterstwem, która czyni rodzinę podmiotem, należy widzieć w dwóch równolegle postępujących nurtach: eksponowanej w Instrukcji Episkopatu katechizacji systematycznej²⁷ oraz rozwijanej na stałe katechizacji rodziców i dorosłych²⁸. Generalne ukierunkowanie katechezy parafialnej ku rodzinie i wzmacnianie z nią współpracy, stanowi drogę skutecznego rozwoju nie tylko katechezy rodzinnej, ale także całego dzieła katechetycznego. Ponieważ rodzina jest wyjątkowym i wszechstronnym terenem katechezy, problem ten zyskuje szczególną rangę, przede wszystkim z punktu widzenia duszpastersko-apostolskich możliwości oraz współpracy²⁹.

Osobnym zagadnieniem jest organizowanie w parafii sprawnie działającej katechezy rodzinnej. Tworzenie komisji, ośrodków, instytutów o zasięgu krajowym oraz ich odpowiedników na szczeblu diecezjalnym czy dekanalnym, uświadomi ludziom wierzącym, że głównym kierunkiem pracy jest rodzina. Powinny one kształtować świadomość, że wszelkie pastoralne wysiłki muszą zmierzać do współpracy z rodziną oraz jej katechetycznego upodmiotowienia. Ogólnie funkcje takich komisji (ośrodków), polegałyby na wszechstronnym planowaniu i organizowaniu katechetycznej działalności Kościoła, tj. na właściwym do ich szczebla i kompetencji przygotowaniu, koordynowaniu, i kierowaniu. Praktyczne plany i programy powstawałyby więc w oparciu o stały kontakt z para-

²⁵ Por. E. Osewska: *Katecheza rodzinna*, dz. cyt., s. 186.

²⁶ Por. J. Stala: *Aspekty formalne katechezy rodzinnej*. W: *W poszukiwaniu kształtu katechezy*. Red. B. Klaus. Tarnów 2000 s. 213.

²⁷ Niniejsza Instrukcja rozwija szczegółowo temat współpracy rodziców z katechezą urzędową, która zakłada późniejszą katechezę rodzinną lub katechezę dorosłych.

²⁸ Zob. Międzynarodowa Rada do Spraw Katechezy: *Katecheza dorosłych we wspólnocie chrześcijańskiej*. Kraków 2001.

²⁹ Por. J. Stala: *Tradycja katechezy rodzinnej w diecezji tarnowskiej przed Soborem Watykańskim II*. W: TST 15 (1997) s. 166—167.

fiami, z kolei wymierny ich efekt stanowiłyby wypracowane wspólnie materiały, doświadczenia i formy działania. Znacznie usprawniając proces katechezy, struktury te powinny rozwijać wszelkie formy katechezy parafialnej, stanowiące oparcie dla katechezy rodzinnej. W ten sposób, wspólnie z innymi dziedzinami duszpasterstwa, służyłyby realizacji głównego celu posłannictwa misyjnego Kościoła³⁰.

* * *

Rodzina ma niepowtarzalną i niezastąpioną rolę w procesie katechezacji. Tę misję rodziny należy widzieć w dwojaki sposób: jako nieodłącznego partnera w całym procesie katechizacji oraz jako rzeczywisty podmiot katechezy. Funkcje te stawiają rodzinę w pierwszorzędnej roli, bez której pozostałe się nie rozwijają. Ukształtowana przez wieki katecheza rodzinna zwraca uwagę na jej katechumenalny wzór, który winien kształtować cały Kościół. Wspólnotowemu charakterowi rodziny jako „Kościoła domowego”, zawdzięczamy odnowę chrześcijańskiego posłannictwa małżeństwa i rodziny, katechezy oraz Kościoła–Komunii. Gwarantuje ona rozwój misji duszpasterskiej Kościoła we współczesnym świecie³¹. Świadectwem religijno-kościelnej pozycji rodziny jest szereg form katechetycznych, realizowanych aktualnie w Kościele. Wszystkie one stanowią elementy składowe katechezy ścisłej, z odniesieniem ku jej katechumenalnemu modelowi, który stanowi istotę i cel w pełni realizowanej katechezy rodzinnej³².

Wszystkie wyżej wymienione formy katechizacji rodzinnej winny być poprzedzone współpracą parafii z rodziną. Dokonuje się ona w różnych wymiarach m.in. w praktycznych sytuacjach, problemach i potrzebach. Dlatego też rodzinom należy okazywać zainteresowanie i pomoc w pilnych i egzystencjalno-moralnych bolączkach. Nie ulega też wątpliwości, że taka postawa duszpasterska pełni bardzo istotną rolę w osiąganiu wspólnych celów integracji i religijnego wychowania.

³⁰ Por. Biuletyn Socjologii Religii. CTh 57 (1987) f. 4 s. 113—135; Z. Narecki: *Grupowe duszpasterstwo*. EK T. 6. Lublin 1993 k. 229—231.

³¹ Por. W. Nowicki: *Katolickie wspólnoty i ruchy religijne w Polsce współczesnej*. AK 506 (1993) s. 89 nn.; W. Rachwałik: *Domowy Kościół*. C 6 (1986) s. 104—116.

³² Por. I. Dudek: *Możliwości i granice katechizacji w rodzinie*. Lublin 1982 (mps); M. Majewski: *Zainteresowanie katechezą rodzinną i próby jej interpretacji*. RTK 22 (1975) z. 6 s. 39—53.

